

Aktivnosti največjega mednarodnega strokovnega združenja onkologov ASCO in pogled na srečanje ASCO 2011

Tanja Čufer

ASCO (American Society of Clinical Oncology) je danes največje mednarodno združenje onkologov. Ustanovljen je bil daljnega leta 1964 v ZDA. Čeprav se imenuje Ameriško združenje za onkologijo pa je zelo hitro preraslo v združenje onkologov vsega sveta. Danes ima že več kot 30.000 članov in kar tretjino tvorimo člani iz drugih držav. Glavne aktivnosti združenja so povezane z izobraževanjem. Vsako leto organizirajo največjo svetovno onkološko konferenco, ki je svoj prostor našla v milijonskem Chicagu. Samo to mesto zagotavlja ustrezne pogoje za izvedbo tako velikega srečanja in namestitev več tisoč udeležencev. Poleg tega dogodka vsako leto organizirajo še številne druge konference, strokovna srečanja in tečaje po vsem svetu. Aktivni so tudi v raziskovanju raka, oblikovanju strokovnih smernic in orodij za nadzor kakovosti dela v onkologiji, pa tudi v etiki in organizaciji oskrbe raka. Za vse te aktivnosti so odgovorni posamezni odbori. ASCO uživa veliko spoštovanje in zaupanje onkološke stroke po vsem svetu. Mnogi svetno priznani strokovnjaki in onkološki centri priznavajo, da je pomembno pripomogel k njihovi strokovni rasti in doseganju dobrih rezultatov v oskrbi bolnikov z rakom.

Ker se v združenju zavedajo vedno večjega bremena raka povsod po svetu in ker stalno narašča število tujih članov, je bil pred desetletjem ustanovljen Odbor za mednarodne zadeve (International Affairs Committee, IAC), ki združuje 19 vodilnih onkologov z vsega sveta in skrbi za usklajevanje in izvedbo aktivnosti združenja po vsem svetu. V letih 2008 do 2010 sem imela čast delovati kot članica tega odbora, maja letos pa sem prevzela tudi njegovo vodenje. IAC ASCO vsako leto organizira številne izobraževalne aktivnosti po vsem svetu.

Tečaji o multidisciplinarni oskrbi raka so redni tečaji, ki vsako leto potekajo v vsaj dveh državah na vsaki od celin. Do sedaj se jih je udeležilo že več kot 2000 onkologov od vsepovsod. Pomembni so tudi tečaji o izvajanju kliničnih raziskav, ki jih IAC prav tako organizira po vsem svetu. V letu 2011 so potekali v Urugvaju, Egiptu in v Romuniji, kjer so se ga udeležili tudi mladi slovenski raziskovalci.

Pomembno dejavnost odbora predstavlja izobraževanje voditeljev v onkologiji (Leadership development program). Program je namenjen izobrazbi obetavnih mladih onkologov, da bi postali učinkoviti voditelji v onkologiji, sposobni v svojem okolju udeležiti in izvesti organizacijo najboljše možne oskrberakavih bolnikov in nadzorovanja raka. Program IDEA je prav tako eden od najpomembnejših programov, saj 20 mladim onkologom z vsega sveta omogoča udeležbo na največjem strokovnem srečanju onkologov, na letnem srečanju ASCO v ZDA. Poleg tega mladim obetavnim onkologom dodeli mentorja, pod okriljem katerega se seznanijo z

najnovejšimi spoznanji, predstavljenimi na srečanju ASCO, po srečanju pa za teden dni obiščejo mentorjev center ter tako neposredno spoznajo delo mentorja in centra.

Vsako leto po vsem svetu organiziramo t. i. srečanja Best of ASCO, kjer se kolegom z vseh celin, ki se ne morejo udeležiti letnega kongresa, predstavijo najpomembnejši dosežki s srečanja. Letos smo še posebno ponosni, da smo prvič uspeli organizirati takšno srečanje tudi v srednjeevropskem prostoru, in sicer kot del tradicionalnega srednjeevropskega onkološkega kongresa v Opatiji, ki se ga je udeležilo 300 kolegov iz naše regije.

Zelo aktivni smo tudi pri pripravi in posodabljanju programa specializacije internistov onkologov (ASCO/ESMO global curriculum) ter pri spremljanju tega izobraževanja prek priprave preizkusa znanja med specializacijo (In-training exam).

Zadnja leta smo zelo dejavni pri postavljanju standardov sledenja bolnikov po zdravljenju raka in sodelovanju s primarno zdravstveno ravno, ki bo morala povsod po svetu prevzeti to dejavnost. Zaradi številnih stanj in bolezni, ki so posledica zdravljenja in večjega tveganja zbolevanja za še drugimi vrstami raka, ti bolniki rabijo predvsem pomoč in nadzor splošnega zdravnika in vključitev v programe presejanja za raka na primarni ravni. Dodatno se, ob povsod po svetu prisotnem hudem pomanjkanju onkologov, krepi zavedanje, da se morajo ti usmeriti v zdravljenje rakavih bolnikov, sledenje pa morajo prevzeti drugi strokovnjaki.

Odbor je aktiven tudi pri oblikovanju smernic diagnostike in zdravljenja posameznega raka. Eden od prihodnjih programov je oblikovanje stratificiranih smernic, ki bodo posameznim okoljem in državam pomagala pri postavitvi prioritete oskrbe raka. Za raka dojke te smernice že obstajajo.

Vsi izobraževalni programi, smernice in obvestila o strokovnih srečanjih so dosegljivi na spletni strani www.asco.org, mednarodni odbor pa ima tudi svojo spletno stran s še natančnejšimi informacijami o mednarodnih aktivnostih ASCO www.asco.international. Pomembno je tudi, da se lahko vsi specializanti in drugi mladi zdravniki ter strokovnjaki, ki so v procesu dodiplomskega ali podiplomskega izobraževanja iz onkologije, brezplačno vključijo v ASCO. Kot mladi onkologi, ki se še izobražujejo, imajo tako prost dostop do vsega izobraževalnega gradiva in popust pri registraciji za udeležbo na vsakoletnem srečanju ASCO.

Z vedno večjim številom rakavih bolnikov in z vedno novimi pristopi v diagnostiki, zdravljenju, paliativni oskrbi in sledenju bolnikov z rakom, oskrba raka nikakor ni več domena samo zdravnikov onkologov. Temu primerno ASCO postaja vedno

širše združenje vseh strokovnjakov, vključenih v oskrbo raka: zdravnikov onkologov, raziskovalcev, zdravnikov številnih drugih strok, farmacevtov, diplomiranih medicinskih sester in drugih. Ta multiprofesionalnost bogati delovanje združenja, posamezni strokovnjaki pa v njem najdejo možnosti za svojo strokovno rast in izpopolnjevanje.

Letošnjega srečanja ASCO v Chicagu se je udeležilo skoraj 30.000 udeležencev z vsega sveta, ki so v številnih strokovnih sekcijah predstavili okoli 4000 svojih dosežkov. Moto letošnjega srečanja je bil: Patients, Pathways, Progress (Bolniki, poti, napredek). V središče vseh razprav in predstavitev je bil postavljen bolnik, pri čemer pa je bilo poudarjeno, da bo napredek pri obvladovanju raka mogoč samo z upoštevanjem zelo individualiziranih poti za obvladovanje raka pri vsakem posameznem bolniku.

Na plenarni predstavitvi so bili predstavljeni najpomembnejši izsledki zadnjega leta. Največ novosti je bilo pri zdravljenju melanoma. Bolniki z napredovalim melanomom imajo sedaj veliko večje možnosti za uspešno zdravljenje. Predstavljeni so bili opogumljajoči izsledki s tarčnim zdravilom vemurafenib, ki deluje na rakave celice, v katerih so mutacije BRAF, ter z zdravilom ipilimumab. Upanje nam dajejo tudi izsledki, ki so pokazali, da 3-letno zdravljenje z tarčnim zdravilom imatinib značilno, za okoli 10 %, izboljša verjetnost skupnega preživetja bolnikov z gastrointestinalnimi stromalnimi tumorji (GIST). Predstavljeni so bili še izsledki, ki kažejo, da je antiangiogeno zdravilo bevacizumab dokaj učinkovito pri zdravljenju raka jajčnikov, čeprav nas je po prvih dobrih rezultatih pri zdravljenju raka dojk in pljuč po daljši opazovalni dobi bolnikov nekoliko razočaralo.

Pri raku dojk je največ zanimanja poželo delo ameriških in kanadskih kolegov, ki so ugotovili, da preventivno zdravljenje z aromataznim zaviralcem eksemestanom kar za 65 % zmanjša tveganje za raka dojk pri pomenopavznih ženskah, pri katerih je to tveganje večje. Razvila se je tudi razprava o tem, ali je za dokončno mnenje in morebitno priporočilo o jemanju tega zdravila, da bi z njim preprečevali raka dojk, treba počakati na daljše opazovanje bolnic v tej raziskavi. Tako se bo pokazalo, kako varno je to zdravljenje in kakšni so pozni, neželeni učinki zdravila.

Zanimivo je bilo tudi delo kanadske skupine za raziskave raka, ki je predstavila rezultate dolgoletnega opazovanja

bolnic, ki so imele od 1 do 3 pozitivne aksilarne bezgavke, in so po ohranitvenem kirurškem in dopolnilnem sistemskem zdravljenju prejele še obsevanje dojke in vseh območnih bezgavčnih lož. Rezultati so bili pozitivni tako v smislu značilnega zmanjšanja ponovitev bolezni (relativno tveganje 0,67) kot v smislu trenda k boljšemu skupnemu preživetju (relativno tveganje 0,76). Tako se zdi, da bodo ti izsledki, predstavljeni na letošnjem srečanju ASCO, spremenili našo prakso in pri bolnicah, ki imajo največ 3 pozitivne bezgavke, prav tako uvedli obsevanje bezgavčnih lož. Seveda pa je bilo tudi v tem primeru v razpravi jasno poudarjeno, da je treba bolnice obravnavati individualno in da bo treba pri odločitvi o dodatnem obsevanju upoštevati še druge dejavnike tveganja za ponovitev bolezni in neželene učinke zdravljenja.

Pri pljučnem raku so bili predstavljeni izsledki raziskave Eurtac, ki je tudi pri Kavkazijcih potrdila, da imajo bolniki z nedrobnoceličnim pljučnim rakom, pozitivnim za mutacijo EGFR, nesporno večjo korist od tarčnega zdravljenja z malo molekulo, tokrat z erlotinibom, kot s klasično kemoterapijo. Z velikim zanimanjem so bili spremljani tudi rezultati zelo velike učinkovitosti novega tarčnega zdravila crizotinib pri posebni populaciji (pri okoli 5 % bolnikov s pljučnim rakom in prisotno tarčo Alk) in predstavitev konzorcija za mutacije pljučnega raka, ki je izpopolnil naše vedenje o deležu izraženosti posameznih mutacij in možnih tarč za tarčna zdravila pri pljučnem raku. Prav ta predstavitev je pokazala vse prednosti in pasti iskanja tarč in tarčnega zdravljenja. V zadnjih letih je bilo pri spoznavanju tarč in tarčnega zdravljenja pljučnega raka narejeno ogromno. Toda toliko, kot je novih spoznanj, je tudi novih vprašanj in veliko dela bo še potrebnega, preden se bomo približali idealu personaliziranega zdravljenja raka.

Kot vedno je tudi letos kongres ASCO je prinesel veliko novosti. Predvsem pa je znova velikemu številu udeležencem omogočil predstavitev lastnih rezultatov in razpravo o njih s številnimi kolegi z vsega sveta. Prav to je velika prednost vsakoletnega srečanja, saj ne omogoča samo plenarne predstavitve najpomembnejših izsledkov. Med najbolj obiskanimi so t. i. poster sekcije, kjer raziskovalci v medsebojnem pogovoru preučijo svoje izsledke in velikokrat najdejo ideje za nadaljnje delo. Prav tem sekcijam ASCO nameni veliko časa in pozornosti.

